

C'est la vie

We rijden samen met mijn schoonouders onderweg naar 't Vrijthof in Maastricht. Mijn schoonvader is afgelopen april 75 jaar geworden en kreeg een concertkaartje voor André Rieu. Alhoewel de lente uitbleef en de zomer nog niet veel voorstelt, is het prachtig weer. We picknicken onderweg. Koffie en boterhammen met een gebakken ei, klaargemaakt door schoonmoeder. Natuurlijk ook een sigaretje, want ik ben met stevige rokers op stap.

Bij aankomst even naar het hotel en hup de stad in. We pikken her en der een terrasje met Limburgse vlaai en op het volgende terrasje een biertje, helaas zonder bitterballen. In de avond eten we buiten op terras en zien we zo'n veertig bussen aankomen met fans van Rieu. We hebben voordien dus een heerlijke dag.

Ergens onder het avondeten merk ik een beetje een naar gevoel te hebben. Niet echt definieerbaar, maar een onbestemd gevoel dat niet te herleiden valt. Het is niet direct angst, maar wel onheilspellend. Alsof er iets heftigs gebeuren gaat. Ik praat het voor mezelf weg met de gedachten dat het vast komt door het besef op grote afstand van onze kinderen te zijn en dat onze jongste daar vooral moeite mee heeft of ik wijd het aan de enorme mensenmassa die uit die veertig bussen tevoorschijn kwamen. Of gewoon de stilte van een vrije dag na weken aan een stuk gewerkt te hebben.

We lopen ruim op tijd naar 't Vrijthof om onze plaatsen te zoeken en die hebben we met nog allerlei lege vakken snel gevonden. We gaan zitten en na een halfuur lopen we nog wat heen en weer. We ontmoeten op een wat grotere afstand André Rieu die voor 't Theater aan het Vrijthof zichzelf laat interviewen en fotograferen door de pers.

Alexandra Markusse (1974) uitvaartondernemer, Mindful Analyst, ritueel begeleider en PKN-voorganger bij uitvaartdiensten

Blij met mijn foto van afstand die ik maakte met m'n telefoon boven m'n hoofd en flink ingezoomd kreeg ik steeds een hand in m'n rug van mijn schoonmoeder, die me liefelijk en zachtjesaan steeds wat verder naar voren duwt en ja hoor uiteindelijk sta ik na aan André's lippen. En... het perfecte plaatje is geschoten, die ik graag met mijn Duitse buurvrouw deel en zij op haar beurt weer met haar gezelschap. Kort daarop begint de show.

De show begint stemmig. Alsof ik met duizenden mensen deelneem aan een uitvaart. Het kan me nog niet zo bekoren als na twintig minuten de show stilgelegd wordt en er medische assistentie moet komen voor een onwel wordende gast. Er arriveert een ambulance. De gebeurtenis raakt aan mijn naar voorgevoel. Het gevoel wordt na een kwartier zo'n beetje naar de achtergrond gedrukt. Weg is het gevoel niet en toch genieten we ook. Na de pauze en kort na het hervatten van de show wordt het opnieuw stilgelegd voor een ander onwel wordend persoon. Uitermate knap dat Emma, die net haar nieuwe singel ten gehore bracht en waarbij het voorval onder haar neus plaatsvindt daarna feilloos haar repertoire hervat. Voor een zestienjarige is dat weergaloos te noemen. Een zeer volwassen optreden. En weer raakte het voorval aan mijn voorgevoel, en weer verdwijnt het naar de achtergrond, maar het blijft latent aanwezig.

We hebben nog een prachtige avond, want uiteindelijk mondt het uit in een onvergetelijk feest en zitten we tot halverwege de nacht op het terras en gaan dan naar bed. De volgende ochtend rijden we naar huis en zakt mijn nare voorgevoel nog wat dieper weg, maar het blijft ook sluimeren.

Wanneer ik maandagochtend ga zwemmen, moet ik na een paar baantjes stoppen, omdat ik zeker denk te horen dat er allerlei ambulances en sirenes afgaan. Toch hoor ik ze niet als ik boven water ben. En ik blijf dat zo'n twee, drie baantjes horen. En het ebt weer weg, maar ik ben er wel een beetje narrig onder. Ik kan m'n vinger er niet op leggen. Het blijft aanvoelen alsof er iets 'ergs' aan zit te komen. Iets dat je verstand te boven gaat. Ik wil dat het gevoel weg gaat als het me toch niet zegt wat er te gebeuren staat. Een beetje bozig daarover doorloop ik de week. Op donderdag zie ik een afspraak in mijn agenda staan, om 15 uur. Een naam die mij niks zegt. Ik heb die afspraak niet gemaakt en ook niet ingeschreven en toch staat hij in mijn agenda. Op vrijdag 12 juli om 15 uur. Een afspraak zonder telefoonnummer en zonder onderwerp waar die afspraak over gaat. Het is me nog in geen 24 jaar overkomen. Op die tijd heb ik een begrafenis, dus neem ik afstand van die afspraak. Wie weet, belt diegene mij om te vragen waar ik blijf. Dan maar met de billen bloot.

'Het blijft aanvoelen alsof er iets 'ergs' aan zit te komen'

De rouwdienst in de kerk is klaar en we maken ons gereed voor vertrek naar de begraafplaats. Op het moment dat wij de kerk uitlopen, horen we overal en van heel dichtbij sirenes. Ik vraag aan de dominee: 'Hooft u dat ook?', mezelf niet helemaal serieus nemend na mijn zwempartij van maandag. 'Ja, dat gaat nogal tekeer', zegt hij, dus dit keer verbeeld ik het me niet. Ik concentreer en focus me verder op mijn werk en we lopen met de stoet naar de begraafplaats. Onderweg moeten we even aan de kant voor een politieauto, die uiteindelijk besluit zijn auto in de berm te zetten met de motor uit en ons voor laat gaan.

Deze uitvaart raakte aan de schaduwkant van mijn leven

's Avonds zittend op de bank check ik HV Zeeland om te achterhalen wat er nu precies heeft plaatsgevonden vanmiddag zo rond 15 uur en op hetzelfde moment wordt er gebeld. Ik hoor de naam van de man die mij belt en om 15 uur in mijn agenda staat. Hij belt met een melding van overlijden. Even stokt mijn adem, en toch komt het overlijden voor mij niet uit de lucht vallen. Ik had er nooit aan gedacht dat ik bij dit overlijden gevraagd zou worden de uitvaart te begeleiden. En eerder had ik hardop uitgesproken daar niet over na te moeten denken, omdat het voor mij uitgesloten was die uitvaart te begeleiden, omdat het raakt aan de schaduwkant van mijn leven. Toch zei ik direct: 'Van harte gecondoleerd. Wat kan ik voor je betekenen?'

'Even stokt mijn adem, en toch komt het overlijden voor mij niet uit de lucht vallen'

Wanneer mijn beroep ter sprake komt, wordt er meestal gezegd dat het een mooi beroep is en dat je veel kunt betekenen voor mensen. En ja, dat is zo. Zeker.

Vaak volgt daarop de vraag of het geen moeilijk beroep is en of je het werk niet mee naar huis neemt. Dat is ten dele zo. En dat is goed.

Daar komt de passie voor mijn vak vandaan.

Daar ligt de inspiratie voor een mooi afscheid dat je alleen met hart en ziel zoveel jaren kunt doen als je geraakt wordt en daar onder het aardappels koken aan denkt. Of de situatie en het afscheid op zo'n moment overdenkt.

Je bent mens en je begraaft of cremeert een ander mens.

Een mens met een levensverhaal.

In 99% van de gevallen bij overlijden is er verdriet. Je hebt het met een beroep als het mijne zwaar als je het moeilijk vindt dat mensen emoties uiten.

Van blijdschap, teleurstelling, tot boosheid en verdriet.

Het mag er zijn. Een mens mag er zijn in al zijn emoties. Ook verdriet. Bij elke levensfase of kruispunt in een leven hoort emotie. Laat maar zien, daar ben ik niet bang voor. Het schrikt me niet af. En die emotie mag ik ook voelen, maar het mag mijn functie niet in de weg staan. En dat doet het nooit. Emoties voel je altijd. Een graadje moeilijker wordt het als een situatie je eigen schaduwkant raakt. De pijn en het verdriet van je eigen levensverhaal. Soms is het de herkenning in de ogen van een slachtoffer. De andere keer is het de onmacht van het lijden in stilte. Dan wordt het spannend zal ik maar zeggen. Dan zit zo'n uitvaart onder je huid en sterf je soms duizend doden. En pas op; je wordt er 's nachts badend in het zweet wakker van. Het is je opstaan en je mee naar bed gaan. Het heeft je in z'n greep, pakt je hard in je nekvel en het schud je hele lichaam door elkaar tot hoofdpijn en zere botten aan toe. Gelukkig is het me nog zelden overkomen. En toch, toen het me overkwam was het enorm schrikken om in een soortgelijke spiegel te kijken. Mijn normale reactie in een onveilige situatie van vluchten en vechten is dan niet gewenst. Maar wat moet je dan met zo'n hete schaduw die in je nek hijgt? En hoe blijf je in die omstandigheden professioneel?

Ik herinner me altijd de woorden: 'Jij mijn lief kind, jij maakt me blij'. Een zin, die de dominee in de Hofpleinkerk in Middelburg uitsprak tijdens een rouwdienst die ik begeleidde. Daar werd ik op het diepste punt in mijn schaduwkant geraakt. Dat gaf een sterk vertrouwen en ik wist: 'alles komt goed. Alles komt goed.' En heus het kwam goed. Al ging het echt niet met rasse schreden. Vanaf dat moment bezocht ik met regelmaat die kerk, daar waar die zin me als het ware steeds weer riep. Ik liet me met Pasen opnieuw dopen met mijn eigen voornaam. Alleen. Dat was een intiem, kwetsbaar en mooi moment. Kiezen voor geloof, hoop en liefde. Stukje bij beetje werd ik steeds meer van mezelf. En neem het van me aan, die ene zin treft me nog steeds bij moeilijke momenten, waarbij ik mocht leren dat het enige antwoord liefde is. En zo kun je onderweg op je levensweg heel wat secure bases oprapen. Daarvoor moet je wel hoop hebben.

'Dat was een intiem, kwetsbaar en mooi moment. Kiezen voor geloof, hoop en liefde.'

Hoop op beter. En je moet ook wel om je heen kijken om te zien wat je aangereikt wordt en je ter harte kan nemen. En dat kan zomaar in zo'n kleine zin zitten of in muziek. Of iemand ontmoeten die tegen je zegt: 'Het is niet jouw schuld. Jij hoeft je niet te schamen.' Houvast ontvang je niet alleen uit een zin of een liedje. Maar als het je daarnaast aan liefde ontbreekt kun je er wel een heel eind mee komen. Toch is de warmte van liefdevolle en menselijke armen wel een pre. Iemand die voor je gaat. Met je meegaat door je diep verdriet en intens geluk. En, nee die strohalmen zijn niet als confetti dat in overvloed over je neerdaalt. Het is meer een speld in een hooiberg. Maar ze zijn er. Altijd. Met die ervaring en met het geluk van de liefde aan mijn zijde wurm ik me tijdens zo'n spiegelbeeld in m'n werk uit de houtgreep van mijn natuurlijk overlevingsmechanisme van vluchten, vechten en onmacht. Er mét liefde dwars doorheen. En natuurlijk breek ik achter de schermen, je kunt nooit alleen maar sterk zijn. Aan de buitenkant zul je alleen niets aan mij merken.

Lotgenoten als alcoholisten, drugsverslaafden, nabestaanden, slachtoffers in de breedste zin van het woord en anderen hebben een half woord nodig. Zij herkennen elkaar en wat is mooier met liefde er te kunnen zijn van mens tot mens van hart tot hart... Immers, je weet wat de ander nodig heeft. Dat hoeft je niet te vragen. Daar hoeft je niet naar te gissen. Een oogopslag kan al genoeg zijn. Voorzichtigheid is geboden, want vertrouwen is broos of verloren. Lotgenoten proeven, ruiken, zien en horen alle alarmsignalen, gevaren en valkuilen. Alhoewel liever niet kun je daar alleen beroepsmatig mee in aanraking komen of er mee omgaan.

Er willen zijn voor de ander is mijn doel ook in situaties die nét een graadje moeilijker zijn, maar zonder plan ben je verloren, zeker professioneel.

Je hoopt altijd op een goede afloop. En toch, een slecht verhaal hoeft niet per se een goede afloop te hebben. Dat het eindigt, is soms het beste wat je kunt ontvangen. Je moet wel een slecht verhaal doorleefd hebben om dat te kunnen zien.

En nu, na deze bovengemiddelde inspanning? Zorgen voor herstel. Eten, slapen, zwemmen en afleiding zoeken. In het hier en nu zien te komen en met deze ervaring verder leven met het beste dat iemand achterlaat, want voor het eerlijke verhaal moet je dat óók willen zien. C'est la vie!

*Alexandra
Marbusse*